

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-03-14

Vår referens

Daniel Svartek

Stadsjurist

daniel.svartek@malmo.se

Remiss Socialdepartementet - Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78)

STK-2024-1759

Sammanfattning

Malmö kommun har getts möjlighet att yttra sig över betänkandet Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78) från Utredningen om språkrav för personal i äldreomsorgen. Utredningen föreslår bland annat att det införs ett språkrav i socialtjänstlagen som handlar om att socialnämnden och verksamhet som utför en kommuns uppgifter, ska arbeta för att den personal som genomför insatser i socialtjänstens omsorg om äldre, har en nivå av kunskaper i svenska språket som är relevant för insatserna. Utredningen har även förslag om ett stimulansbidrag, Svenskalyftet, med syftet att verksamheterna ska stimuleras till, och ges goda förutsättningar, att arbeta med att höja nivån av språkkunskaper hos äldreomsorgens personal.

Betänkandet har remitterats till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, hälsa- vård- och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden som samtliga ställer sig i huvudsak positiva till promemorians förslag.

Stadskontoret har sammanställt ett förslag till yttrande och i detta framfört synpunkter på förslaget och föreslår att kommunstyrelsen yttrar sig i enlighet med förslaget.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Socialdepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss - Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78)
- Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78)
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

- Remissvar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut 250228 § 28
- Funktionsstödsnämnden beslut 250224 § 14 Reservation (SD)
- Remissvar funktionsstödsnämnden
- Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden beslut 250226 § 15 Särskilt yttrande (SD)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 250324 Remiss från Socialdepartementet Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78)
- Förslag till yttrande KSAU 250324 Remiss från Socialdepartementet Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78)

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-03-24

Kommunstyrelsen 2025-04-02

Beslutet skickas till

Socialdepartementet

Funktionsstödsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Stadskontoret, avdelningen intern ledning och stöd

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Malmö kommun har getts möjlighet att yttra sig över betänkandet Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78).

Mot bakgrund av de problem med språkförbistringar i äldreomsorgen som bland annat belystes av Coronakommissionen gav regeringen i mars 2023 en särskild utredare i uppdrag att analysera och ta fram förslag på hur krav på kunskaper i svenska språket för personal i äldreomsorgen kan regleras.

I sitt betänkande Ett språkrav för språkutveckling (SOU 2024:78) föreslår utredningen bland annat att det införs ett språkrav i socialtjänstlagen som handlar om att socialnämnden och verksamhet som utför en kommuns uppgifter, ska arbeta för att den personal som genomför insatser i socialtjänstens omsorg om äldre, har en nivå av kunskaper i svenska språket som är relevant för insatserna. Utredningen har även förslag om ett stimulansbidrag, Svenskalyftet, med syftet att verksamheterna ska stimuleras till, och ges goda förutsättningar, att arbeta med att höja nivån av språkkunskaper hos äldreomsorgens personal.

Betänkandet har remitterats till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, hälsa- vård- och omsorgsnämnden och funktionsstödsnämnden för synpunkter.

Remissinstansernas synpunkter

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden anser att utredningen är bra och gör rimliga bedömningar kring språkrav kontra kompetensförsörjning. Nämnden anser att det finns en tydlig medvetenhet i utredningen om den problematik som äldreomsorgen befinner sig i och står inför.

Nämnden framhåller att det i Malmö stad finns ett upparbetat och välfungerande samarbete mellan hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och specifikt komvux kring utbildning i svenska i vård och omsorg och i vård- och omsorgsprogrammet. Denna samverkan anser nämnden är en nyckel till att få arbetet med språkravet att fungera. Nämnden anser att förslagen i utredningen ger ytterligare stöd i frågorna och behovet av att fortsätta samarbete.

Nämnden är positiv till att kurser utvecklas och anpassas till det språk som används i äldreomsorgen. Det nationella underlag för en kurs i språk och kommunikation som föreslås i utredningen anser nämnden dock behöver ha möjlighet till lokala anpassningar.

Nämnden är generellt emot användandet av riktade statsbidrag eftersom de utgör en kortsiktig och osäker finansiering. Finansiering är dock en förutsättning för att kunna uppfylla det föreslagna lagkravet. Nämnden har svårt att bedöma hur lång tid det kommer att ta för samtliga medarbetare som idag inte uppfyller språknivån Gers B2 att nå den nivån, och har därför svårt att tycka till om att svenskalyftet föreslås finansieras i högst sju år. Formuleringen högst sju år kan dock tolkas som att statsbidraget kan komma att avslutas tidigare än så. Den eventuella osäkerheten ger kommunerna dåliga planeringsförutsättningar.

Vad gäller innehållet vill nämnden poängtera vikten av ett brett tillåtet användningsområde. Erfarenheter från tillämpningen av äldreomsorgslyftet är att det varit för begränsat, och detta önskar nämnden inte upprepas i utformningen av svenskalyftet.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser att utredningen är genomtänkt och att det görs rimliga bedömningar kring språkrav kontra kompetensförsörjning. Det finns en tydlig medvetenhet i utredningen om den problematik som äldreomsorgen befinner sig i och står inför. Nämnden anser att det är positivt att den språkliga kompetensen lyfts fram som en nyckelkompetens för att kunna arbeta inom vården, och i detta fall inom äldreomsorgen.

Nämnden lyfter också fram det välfungerande samarbetet mellan hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och anser att utredningens förslag skulle ge goda möjligheter att vidareutveckla detta samarbete.

Funktionsstödsnämnden

Funktionsstödsnämnden anser att utredningens förslag om riktade insatser för att stärka kunskaperna i svenska språket hos vård- och omsorgspersonal är positiva. Nämnden motsätter sig begränsningen att språkrav med tillhörande statsbidrag enbart föreslås omfatta äldreomsorgen, då även andra former av omsorg, till exempel inom funktionshinderområdet, i lika stor utsträckning möter samma utmaningar som beskrivs i utredningen. Nämnden framhåller att vård- och omsorgspersonal återfinns inom många av kommunens ansvarsområden och anser att samma språkrav rimligen bör gälla för samtliga dessa områden då medborgare i alla åldrar kan ha utmaningar som ställer krav på personalens språkkunskaper.

Nämnden önskar ett förtydligande kring vilka verksamhetstyper som bedöms omfattas av kraven och statsbidraget. Nämnden framhåller att det också inom LSS-verksamheter finns äldre personer. Nämnden anser därför att det finns begränsningar i förslaget att språkravet enbart införs i socialtjänstlagen om det ska vara en likvärdig satsning för äldre.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret delar gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens, hälsa- vård- och omsorgsnämndens och funktionsstödsnämndens synpunkter och anser att förslagen som har presenterats i betänkandet är väl avvägda och att det görs rimliga bedömningar kring språkrav kontra kompetensförsörjning. Förslaget att rikta ett eventuellt språkrav mot arbetsgivaren och att skapa ett systematiskt språkutvecklande arbete, snarare än att rikta kraven mot den enskilda individen, är i linje med både språklagens inriktning på det allmännas ansvar och med forskning om språkinläring som en social och kollektiv process.

Stadskontoret vill betona att andra strukturella brister inom äldreomsorgen såsom exempelvis pressade tidsscheman, hög omsättning på första linjens chefer och brist på vikarier också försämrar möjligheterna till språkinläring och kommunikation mellan brukare och personal med behov av kompetensutveckling i svenska, vilket borde beaktas vid resurstillsättning och uppföljning.

Stadskontoret önskar ett förtydligande kring vilka verksamhetstyper som bedöms omfattas av kraven och statsbidraget. Vård- och omsorgspersonal återfinns inom många av kommunens ansvarsområden och stadskontoret anser att samma språkrav rimligen bör gälla för samtliga dessa områden då medborgare i alla åldrar kan ha

utmaningar som ställer krav på personalens språkkunskaper. Inom LSS-verksamheter finns äldre personer. Stadskontoret anser därför att det finns begränsningar i förslaget att språkravet enbart införs i socialtjänstlagen om det ska vara en likvärdig satsning för äldre.

Likaså skapar formuleringen högst sju år en viss osäkerhet kring hur länge finansieringen kommer gälla, vilket ger kommunerna dåliga planeringsförutsättningar.

Stadskontoret välkomnar sammanfattningsvis förslagen i betänkandet och anser att förslagen kan bidra till att säkerställa en hög kvalitet i äldreomsorgen och öka äldres trygghet och delaktighet.

Ansvariga

Martin Ljungberg Nämndsekreterare

Jonas Rosenkvist Avdelningschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör